

Proccotol Sociale Veiligheid

Mei 2024: geel gearceerd ter implementatie vanaf 2024-2025

Tijdspad

April 2024: leerteam burgerschap

Mei 2024: delegatie team

Mei 2024: gedragsspecialisten, IB, directeur-bestuurder

Juni 2024: gehele team

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
1.1	Missie en visie	3
2.	De Vreedzame School.....	3
3.	Preventieve maatregelen	4
3.1.	Oplossen door (uit)praten.....	4
3.2.	Petjes / lintjes	5
3.3.	Time-in en time-out plek.....	5
3.4.	Afkoelplek	6
3.5.	Kletskaarten	6
3.6.	Leerlingmediatie	7
3.7.	Leerlingmediator	7
3.8.	Leerlingenraad.....	7
3.9.	Sociale en fysieke veiligheid.....	7
4.	Gedragsprotocol.....	8
4.1.	Grensoverschrijdend gedrag	8
4.2.	Wat verstaan we onder grensoverschrijdend gedrag?	9
4.2	Stappenplan.....	9
4.3.	overzicht betrokkenen + stappenplan	12
4.4.	Toelichting stappenplan	12
5.	Anti-pestprotocol	14
5.1.	Ingrijpen bij pesten: de oplossingsgerichte pestaanpak (OPA).....	14
5.2.	Herstelgesprekken	15
5.3.	Anti-pestcoördinator(en)	17
6.	Internet gebruik	17
6.1.	De afspraken	17
6.2.	Digitaal pesten	18
7.	Schorsing en verwijdering	

1. Inleiding

Dit is het Protocol Sociale Veiligheid van obs De VOS. Dit protocol is bedoeld voor het team, de leerlingen en de ouders. Het protocol is een leidraad voor wat leerlingen en ouders van de school kunnen verwachten en wat de school van de leerlingen en ouders verwacht.

1.1 Missie en visie

Ons handelen is erop gericht, dat iedere leerling met zelfvertrouwen van school gaat. Onze leerlingen zijn trots op wie zij zijn en wat zij kunnen. Zij waarderen anderen om diezelfde redenen. Vanuit hun eigen kracht zijn zij voorbereid op hun volgende stap in de maatschappij van nu en morgen.

Obs De VOS is een openbare school. De kenmerken van deze openbaarheid worden op onze school streng bewaakt. Dat wil zeggen dat pluriformiteit, emancipatie, tolerantie en algemene toegankelijkheid bij ons hoog in het vaandel staan. Verder streven wij naar een gemeenschap waarin respect voor jezelf, respect voor de ander en respect voor het andere centraal staat. **Daarnaast verwachten wij dat de leerkracht het openbare karakter van het onderwijs onderschrijft en uitdraagt.** Bij ons staat de ontwikkeling van het kind centraal. Obs De VOS wil bereiken dat ieder kind via een ononderbroken leer- en ontwikkelingsproces kennis en vaardigheden kan verwerven die het nodig heeft om een zelfstandig, sociaal en kritisch denkend mens te worden in een multiculturele samenleving. Dit gaat het beste als kinderen met plezier naar school gaan en in een omgeving zijn waar zij zich thuis voelen. Hoge realistische verwachtingen en samenwerkend leren zijn belangrijk voor de school. Het team van obs De VOS heeft een algemene schoolvisie geformuleerd. In het schoolplan en de jaarplannen wordt deze visie vertaald naar concrete doelen.

2. De Vreedzame School

Op obs De VOS gebruiken we de methode 'De Vreedzame school', een methode voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Dit programma wil een bijdrage leveren aan een positief sociaal klimaat en de vorming van actieve en 'betrokken' burgers. Met de methode De Vreedzame School leren kinderen om op een positieve manier met elkaar om te gaan. De kinderen leren democratische beslissingen te nemen en een actieve bijdrage te leveren aan de sfeer en de gang van zaken in de groep. Dit bevordert niet alleen het plezier waarmee kinderen naar school gaan, maar zorgt ook voor een werkklimaat waarin veel geleerd kan worden.

Bij ons op school hebben we een grondwet: een set basisregels die vervolgens uitgewerkt kunnen worden in concrete verwachtingen ten aanzien van het gedrag.

Obs De VOS leert de leerlingen:

- op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen;
- conflicten constructief kunnen oplossen;
- zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap;
- openstaan voor verschillen tussen mensen.

Deze doelen zijn terug te vinden in de thema's van de lesblokken, in positieve bewoordingen gevat (groep 1 t/m 7):

- 1 We horen bij elkaar
- 2 We lossen conflicten zelf op
- 3 We hebben oor voor elkaar
- 4 We hebben hart voor elkaar
- 5 We dragen allemaal een steentje bij
- 6 We zijn allemaal anders.

Groep 8 heeft een eigen programma met vier blokken:

Blok 1: Onze klas

Blok 2: Conflict oplossen – verdieping

Blok 3: Algemeen belang

Blok 4: Afscheid nemen

Onze grondwet luidt:

- Wij zorgen ervoor dat iedereen erbij hoort
- Wij zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt en zichzelf kan zijn
- Wij lossen conflicten samen op
- Wij helpen elkaar
- Wij dragen allemaal een steentje bij

3. Preventieve maatregelen

Conflicten zijn onvermijdelijk en komen overal voor. Om onveilige schoolsituaties te voorkomen, is het belangrijk om zoveel mogelijk preventief te handelen. Voor een goed sociaal klimaat zetten wij de volgende middelen in volgens de methode van 'De Vreedzame School':

3.1. Oplossen door (uit)praten

Omdat kinderen vaak gedrag van ons (ouders en het team) nadoen, is het van belang dat wij het goede voorbeeld geven.

1. STOP! HOU OP!
2. Word rustig.
3. Bedenk een goede oplossing.
4. Maak het goed.

Stappenplan Los het op

3.2.

1. STOP!
Eerst afkoelen. Tel tot tien.
2. Zet je gele pet op.
Zeg wat jij wilt.
Luister naar wat de ander wil.
3. Probeer een win-win-oplossing te vinden.
4. Geef elkaar een hand en voer de oplossing uit.

Stappenplan Praat het uit

Petjes / lintjes

Om in gesprek te gaan over gedrag maken we gebruik van petjes/lintjes met drie verschillende kleuren. De petjes worden gebruikt om het gedrag aan leerlingen uit te leggen. Wanneer zich een probleem of stressvolle situatie voordoet hebben we een keuze om verschillend te reageren. We maken onze leerlingen bewust van hun gedrag en oefenen met nieuw gedrag.

Uitgangspunt is het oplossen van conflicten met de gele pet. De petjes gaan over het gedrag en niet over de persoon.

	Als je bij een conflict de rode pet op zet, probeer je je zin te krijgen door duwen trekken en vechten. Je maakt ruzie.
	Als je bij ruzie de blauwe pet op zet, geef je de ander zijn zin. Je praat er niet over. Je maakt er geen ruzie over.
	Als je bij een conflict de gele pet op zet, ga je met elkaar praten om het op te lossen. Je maakt geen ruzie. Maar je gaat er wel over praten.

3.3. Time-in en time-out plek

Wanneer een leerling na een waarschuwing het ongewenste gedrag niet verandert, kan hij/zij een time-in krijgen. Deze plek is zo ingericht dat een leerling tot rust kan komen en

nadenkt over hoe het beter kan. Als het gedrag niet verbetert na een time-in, volgt er een time-out. De leerling wordt dan voor een korte tijd buiten de groep geplaatst en vult een formulier in waarop de leerling schrijft/tekent wat er misging en hoe dat de volgende keer beter kan.

3.4. Afkoelplek

Als je boos bent kun je beter eerst afkoelen voordat je verder praat. Daarom hebben we binnen en buiten de klas een afkoelplek. De leerling zet dan het rode petje/lintje af en zet het gele petje/lintje op.

3.5. Kletskaarten

Bij ieder blok krijgen de ouders van groep 1 t/m 6 een kletskaart toegestuurd. Hieronder 2 voorbeelden. Goed om er ook thuis met uw kind over te praten.

Groep 4 - Kletskaart Blok 2: We lossen conflicten zelf op

Blok 2 van De Vreedzame School heeft als thema: 'We lossen conflicten zelf op'. In dit blok werken we met elkaar aan het voorkomen en constructief oplossen van conflicten.

U kunt met uw kind hierover 'kletsen' aan de hand van deze vragen:

- Wat kun je doen als je je niet veilig voelt?
- Heb je wel eens ruzie gehad op school?
- Waar ging het over?
- Hoe liep het af?
- Hoe voelde je je erbij?
- Weet jij het verschil tussen ruzie en conflict?
- Kun je iets vertellen over de drie petjes?
- Wat is een win-win oplossing?
- Kun je iets vertellen over het stappenplan: 'Praat het uit'?

Veel kletsplezier!

Groep 5 - Kletskaart Blok 2: We lossen conflicten zelf op

Blok 2 van de Vreedzame School heeft als thema: 'We lossen conflicten zelf op'. In dit blok leren we hoe we zelf (zonder hulp van de leerkracht) conflicten kunnen oplossen.

U kunt met uw kind hierover 'kletsen' aan de hand van deze vragen:

- Kun je iets vertellen over hoe jullie in de groep conflicten kunnen voorkomen?
- Zijn er ook wel eens erge conflicten geweest in jouw groep?
- Hoe reageer jij vaak op een conflict? Ben je daar tevreden mee? Hoe helpt je dat? Zou je iets willen veranderen?
- Hoe vind je dat ik vaak reageer op een conflict?
- Kun jij iets vertellen over het stappenplan, 'praat-het-uit'?
- Hoe kunnen jullie in de groep met elkaar het veilig-voelen verbeteren?

Veel kletsplezier!

3.6. Leerlingmediatie

Mediatie is bemiddeling bij conflicten. Alle leerlingen leren wat mediatie is en daarnaast worden enkele leerlingen opgeleid om de rol van leerlingmediator te vervullen. Zo nemen de leerlingen zelf de verantwoordelijkheid voor het oplossen van conflicten in de klas of op het schoolplein.

Het is een van de meest concrete uitwerkingen van het principe dat onze leerlingen zelf verantwoordelijkheid hebben voor het klimaat op school.

3.7. Leerlingmediator

Leerlingen uit groep 7 en 8 kunnen aangeven interesse te hebben om leerlingmediator te worden. Ze worden dan 'opgeleid' en leerkrachten kunnen leerlingen met een conflict doorsturen naar de mediators. Op een rustige plek in de school voeren ze een gesprek met de leerlingen om ze te helpen. Tijdens de pauze zijn ze zichtbaar door een gekleurd hesje of jack. Elke dag hebben twee mediators 'dienst'.

3.8. Leerlingenraad

Het basisonderwijs is verplicht om een bijdragen te leveren aan burgerschapsvorming. Burgerschapsvorming is het vormen van leerlingen die actief meedoen aan de samenleving en een positieve bijdrage leveren aan de samenleving. We doen dit volgens de methode 'De Vreedzame School'. Het programma helpt de school een gemeenschap te vormen waarin de leerlingen actief worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving. Hierbij is leerling participatie een belangrijk onderdeel. Op obs De Vos geven we hier onder andere vorm aan door middel van een leerlingenraad.

Wat verstaan we onder een leerlingenraad?

Een leerlingenraad is een groep met enthousiaste vertegenwoordigers die zich inzet voor een goede en prettige gang van zaken op de school. De leerlingenraad wordt gekozen door de leerlingen van de school. Op Obs De VOS komen deze leerlingen uit de groepen 5 t/m 8. Het is belangrijk dat er op een school ook geluisterd wordt naar de leerlingen, daarom vergadert de leerlingenraad regelmatig met een vertegenwoordiger van de school.

3.9. Sociale en fysieke veiligheid

Onze school monitort de sociale veiligheidsbeleving van leerlingen. We nemen een vragenlijst af via het leerlingvolgsysteem 'Leerling in Beeld'.

De PDCA-cyclus ziet er t.a.v. de sociaal emotionele vragenlijsten als volgt uit:

Wat	Wie
Vragenlijst sociaal-emotioneel welbevinden LIB (groep 5-8) in november en april	Leerkrachten
Check of alle vragenlijsten zijn afgenomen	IB-er

Vragenlijsten doorzetten naar inspectie in mei		IB-er
Resultaten bekijken op groepsniveau		IB-er, gedragsspecialist en lkr.
Resultaten bekijken op schoolniveau		Directie
PDCA	Wat	Wie
Plan	Groepsplan opstellen indien nodig n.a.v. resultaten LIB. IB-er wordt op de hoogte gesteld door de leerkracht.	Leerkracht en gedragsspecialist
	Individuele lln. doorspreken indien nodig	Leerkracht en ib- er
Do	Uitvoeren groepsplan	Leerkracht, indien nodig gedragsspecialist
Check	Evaluatie tijdens groepsbespreking	Leerkracht en IB- er
Act	Uitvoeren n.a.v. evaluatie	Leerkracht, indien nodig gedragsspecialist
	Groepsoverdracht naar het nieuwe schooljaar	Voormalige groepsleerkracht en toekomstige groepsleerkracht

Een uitgebreide omschrijving hiervan is te vinden in het concept handboek.

4. Gedragsprotocol

4.1. Grensoverschrijdend gedrag

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken. Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen zijn maatregelen of straffen nodig. We zijn ons er echter ook van bewust dat straffen niet altijd leidt tot de gewenste gedragsverandering, eerder tot meegaandheid: het volgen van de regels uit angst voor maatregelen. Het bezwaar hiervan is dat de leerling niet zelf nadenkt, niet reflecteert op zijn of haar eigen gedrag en op alternatieven voor dat gedrag. Er zijn enkele voorwaarden voor een ‘zinnige’ straf, een straf die wel kan leiden tot verandering van gedrag. Wil een straf zinvol zijn, dan moet rekening worden gehouden met de behoefte van de leerling aan relatie, autonomie en competentie:

- Relatie: We spreken de leerling individueel aan, op zo’n manier dat de relatie niet wordt verbroken. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen.

- **Autonomie:** We zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van dat plan. ('Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?')
- **Competentie:** We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. En we laten onze waardering blijken als dat lukt. ('Ik weet zeker dat je daartoe in staat bent. Zo ken ik je. Fijn dat je dat zo hebt gedaan!')

4.2. Wat verstaan we onder grensoverschrijdend gedrag?

Verbaal ongewenst gedrag t.o.v. kinderen/ volwassenen:

- Schelden, pesten, grof taalgebruik, dreigen met weglopen
- Seksueel getinte opmerkingen
- Discriminerend gedrag (uitschelden om huidskleur, geloof, lichaamskernmerken)

Fysiek ongewenst gedrag t.o.v. kinderen/ volwassenen:

- Fysiek ongewenst gedrag zoals schoppen, slaan en spugen of daarmee dreigen
- Ongewenst lichamelijk contact
- Seksuele intimidatie (bewuste aanrakingen op ongewenste plaatsen)
- Vernieling van materiaal of daarmee dreigen en diefstal

4.3. Stappenplan

Stap 1a	De leerkracht benoemt het grensoverschrijdend gedrag: 'Ik zie dat...' , 'ik hoor dat...' En wat het met hem/haar/de klas doet (gevoel): 'Ik merk dat het...', 'Ik heb last van...' , 'Ik vind het storend dat...'	
Stap 1b	De leerkracht vraagt naar de bedoeling van dit gedrag: 'Is het je bedoeling om...?' of 'wil je echt...?'	
Stap 1c Bij ja	<p style="text-align: center;">Nee</p> <ul style="list-style-type: none"> - 'Fijn dat dacht ik al, stop er dan maar mee' - 'Hoe ga je het de volgende keer anders doen?' - 'Wat spreken we af?' 	<p style="text-align: center;">Ja</p> <ul style="list-style-type: none"> - 'Meen je dat?' - 'Blijf je hiermee doorgaan' - VERBAZING TONEN
	Je luistert naar mij	Consequentie (bijvoorbeeld): - Dicht bij de leerkracht zitten - 'Ik spreek je straks.. (na schooltijd/pauze)' - Afkoelplek

		- Uit de klas (eventueel hulp van collega/directie) - Ouders bellen
Stap 1d	In beide keuzes zal de leerkracht buiten lestijd een gesprek voeren met de leerling.	
	De leerkracht vraagt nogmaals naar de bedoeling: - 'was het jouw bedoeling om...?' - 'ben je van plan om hiermee door te gaan?'	
	Onmacht Nee , ik wil stoppen: - Afspraken/ plan maken - Eventueel goedmaken/ herstellen - Ouders worden geïnformeerd	Onwil Ja , ik wil doorgaan: - Ouders worden gebeld voor een gesprek op school - Leerling uit de klas
Gesprek met ouders: Keuren ouders het gedrag goed?		
	Nee - Hulp aanbieden - Leerlingen buiten de groep geplaatst onder toezicht (een dag/ dagdeel) - Samen een plan van aanpak maken (format)	Nee, maar - 'Er is geen excuus voor wangedrag' - 'wilt u dat uw kind' Ja - Grenzen school aangeven - IB-er en directie worden op de hoogte gesteld. - kind voorlopig uit de klas, bedenktijd ouders - plan van aanpak wordt besproken met ouders
Bij 'nee': De leerling mag de volgende dag in de eigen groep laten zien dat het zich wel aan de schoolregels kan houden.		
Stap 2	Volgend incident → time-out plek <i>De time-outplek is een plek, die de leerling in overleg met de leerkracht heeft gekozen om even 'tot rust/bezinning' te komen. Er wordt duidelijke afgesproken voor hoe lang de leerling naar de time-out plek gaat of naar de time-out leerkracht als het een plek in een andere groep of bij een OOP-er betreft. De time-out leerkracht bemoeit zich niet onnodig met de inhoud van het conflict. Ouders worden mondeling op de hoogte gesteld van de afspraken. → <u>vervolg plan van aanpak</u></i>	
Stap 3	Wanneer het tijdelijk isoleren van de leerling bij een time-out leerkracht of op een time-out plek onvoldoende werkt, wordt overgegaan tot stap 3. Het gedrag van de leerling blijft zo storend en is mogelijk bedreigend voor medeleerlingen. Ouders worden z.s.m. op school uitgenodigd voor een <u>gesprek met de groepsleerkracht, de intern begeleider, de gedragsspecialist en adjunct-directeur</u> . Alle afspraken/handelingen binnen stap 3 worden <u>schriftelijk vastgelegd</u> in een individueel plan in parnassys, een plan van aanpak. Ook worden vanaf nu alle incidenten geregistreerd en gemeld aan de ouders.	
Stap 4	Schorsing	

	Er kunnen zich omstandigheden voordoen door ontoelaatbaar gedrag van een of enkele leerlingen en/of ouders waardoor dit gevoel van veiligheid in gevaar komt. Het beleid schorsen en verwijderen wordt dan in gang gezet.
Stap 5	Verwijdering In uiterste noodzaak kan het verwijderingsbeleid worden ingezet (zie paragraaf 4.4.).

4.4. overzicht betrokkenen + stappenplan

Stap 1 a,b, c, en d Pedagogische maatregel	- Waarschuwing (benoemen gewenst gedrag) - Complimenten voor gewenst gedrag - Conflict bespreken (leerling, leerkracht en ouders) - Stap 1d, plan van aanpak maken en uitvoeren
Stap 2 Afspraken time-outplek	- Gesprek met IB en ouders - Gedragsprotocol wordt besproken met ouders en de leerling - Er wordt een vervolg plan van aanpak gemaakt waarbij de inzet van de time-out wordt beschreven.
Stap 3 Gesprek met ouders, (adjunct)-directeur, IB en leerkracht	- Benadrukken ernst situatie - Onderzoeken mogelijkheden voor externe/ interne begeleiding en eventueel extern onderzoek - Alle incidenten worden geregistreerd in Parnassys en gemeld aan de ouders
Stap 4 schorsing	Zie hoofdstuk 7.1 Schorsing
Stap 5 verwijdering	Zie hoofdstuk 7.2 Verwijdering

4.5. Toelichting stappenplan

Stap 1: De groepsleerkracht neemt pedagogische maatregelen om het gedrag van de leerling te corrigeren. De pedagogische maatregelen vinden plaats in het groepslokaal of in de nabijheid van het groepslokaal. Hierbij moet gedacht worden aan de volgende maatregelen:

- Waarschuwen (grenzen stellen) en daarbij bewust maken van ongewenst gedrag en het gewenste gedrag benoemen.
- Bieden van een time-out plek. Wanneer dit buiten de klas is, moet er toezicht zijn op de leerling.

Wanneer de leerkracht drie keer binnen een korte termijn pedagogische maatregelen moet nemen, worden ouders uitgenodigd voor gesprek. Vanuit het stappenplan (4.2) wordt dan stap 3 gevolgd. Alle afspraken worden vastgelegd in Parnassys aan de hand van een plan van aanpak (format).

Als de leerling niet aanspreekbaar of voor rede vatbaar is, kan de leerkracht in overleg met de intern begeleider (IB-er) en/of directie, de ouders het kind op laten halen.

Wanneer een leerling regelmatig ongewenst gedrag vertoont, gaan we over tot stap 2.

Stap 2: Wanneer stap 1 niet toereikend is, bespreekt de leerkracht de situatie en het gedragsprotocol, met de intern-begeleider, en wordt besloten dat (na een gesprek met de leerling en ouders) bij een volgend incident de leerling buiten de groep wordt geplaatst bij een time-out leerkracht of op een time-out-plek.

De time-outplek is een plek, die de leerling in overleg met de leerkracht heeft gekozen om even 'tot rust/bezinning' te komen. Er wordt duidelijk afgesproken voor hoe lang de leerling naar de time-out leerkracht of time-out plek gaat. De time-out leerkracht bemoeit zich niet onnodig met de inhoud van het conflict. Ouders worden mondeling op de hoogte gesteld van de afspraken, bijvoorbeeld:

- Welke time-out leerkracht is gekozen.
- Welke time-out plek is gekozen.

Met ouders worden preventieve afspraken gemaakt m.b.t. de veiligheid waarbij de verantwoordelijkheid van iedereen wordt besproken. Wanneer het tijdelijk isoleren van de leerling bij een time-out leerkracht of op een time-out plek onvoldoende werkt, wordt overgegaan tot stap 3.

Stap 3: Het gedrag van de leerling blijft zo storend en is mogelijk bedreigend voor medeleerlingen. Ouders worden z.s.m. op school uitgenodigd voor een gesprek met de groepsleerkracht, de intern begeleider, de gedragspecialist en adjunct-directeur. In dit gesprek worden o.a. de volgende onderwerpen besproken:

- a. het gedrag van de leerling;
- b. de ouders en school bespreken hun gezamenlijke verantwoordelijkheid;
- c. gezamenlijk wordt er gezocht naar een pedagogische oplossing, hiervoor kan extern onderzoek en/of externe/interne begeleiding en/of medicatie nodig zijn.

Alle afspraken/handelingen binnen stap 3 worden schriftelijk vastgelegd in een individueel plan van aanpak. Ook worden vanaf nu alle incidenten geregistreerd en gemeld aan de ouders.

Wanneer gedrag van de leerling weer hanteerbaar wordt, treedt stap 1 of 2 weer in werking. Wanneer het gedrag van de leerling onhanteerbaar blijft, treedt stap 4 in werking.

Stap 4: Schorsing van leerlingen ([zie ook art. 40c WPO](#))

Schorsing is een ordemaatregel die wordt ingezet als pedagogische handelingen (bijvoorbeeld de time-out) niet voldoende zijn. Hierbij kan gedacht worden aan ontoelaatbaar/ grensoverschrijdend gedrag van leerlingen en/of ouders en/of overtreding van de schoolregels. Schorsing kan ook ingezet worden bij een acute probleemsituatie. Schorsing kan voor een periode van 1 dagdeel tot en met 5 schooldagen (1 schoolweek).

Gronden voor schorsing:

- ernstig ontoelaatbaar gedrag van de leerling of zijn/haar ouders zijn, waarbij van een ernstige verstoring van de rust of veiligheid op school sprake is;
- verstoorde relatie tussen school en leerling en/of ouders;
- verstoring van het onderwijsproces.

Zie verder hoofdstuk 7 Schorsing en verwijdering

5. Anti-pestprotocol

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- Een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- Herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- Verschil in macht tussen pester en gepeste.

We maken onderscheid tussen pesten en plagen. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een conflict. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontardt een conflict in een ruzie, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelykbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Pesten behoort tot het repertoire van kinderen, en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wij bieden op onze school een sterk tegenwicht: de klas en school moet een positieve sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft. Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie. Een met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in. Zie hieronder.

We zijn attent op **plaagsituaties** in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. We besteden er in de lessen van 'De Vreedzame School' blok 1 aandacht aan. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag. Soms schakelen we een buddy in: een medeleerling die de geplaagde leerling helpt er een einde aan te maken. Ook kunnen we de mediators vragen te helpen.

5.1. Ingrijpen bij pesten: de oplossingsgerichte pestaanpak (OPA)

Hoeveel we ook doen aan preventie, pesten kan altijd nog voorkomen. Als er toch pestincidenten zijn, dan is het uiteraard zaak om eerst na te gaan of aan de preventieve kant nog wel voldoende wordt gedaan, zoals in hoofdstuk 3 is beschreven (en of het

programma van De Vreedzame School (nog) wel goed wordt uitgevoerd). Maar soms is er meer nodig.

In de eerste plaats vragen we altijd aan andere leerlingen om te helpen. Met name 'populaire' leerlingen kunnen belangrijk zijn als 'verdedigers'.

Als er meer nodig is hanteren wij een aanpak van pesten die goed past bij de uitgangspunten van de methode 'De Vreedzame School': de Oplossingsgerichte Pestaanpak (OPA). De aanpak bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen een leerkracht (of IB-er) en leerlingen. Eerst met de gepeste leerling alleen. Vervolgens met een zorgvuldig samengestelde groep leerlingen, inclusief de pester(s). Dit is de groep die voor verandering en support gaat zorgen. Belangrijke elementen van de aanpak zijn: geen schuld, verwijten of straf, we gaan uit van het goede in ieder kind, we moedigen empathie aan, we maken iedereen verantwoordelijk, het is positief en oplossingsgericht, en de pester krijgt de kans zijn of haar gedrag te veranderen.

In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1. **Gesprek met het gepeste kind.** De leerkracht (of een ander teamlid van de school) praat met het gepeste kind over de situatie, vraagt of hij of zij hulp wil, en stelt met hem of haar de supportgroep samen. Dit is een gemengde groep van zijn zo'n 5 tot 8 medeleerlingen, waaronder leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en meelopers of buitenstaanders; liefst ook een verdeling van jongens en meisjes.

We vragen in dit gesprek aan de leerling of hij of zij wil dat de ouders op de hoogte zijn van de gesprekken. Als een externe of een andere volwassene (niet de eigen groepleerkracht) binnen de school deze gesprekken gaat voeren, lichten we de ouders altijd in.

2. **Gesprek met de supportgroep.** Hierbij is het gepeste kind niet aanwezig. In dit gesprek wordt de supportgroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met als doel dat het pesten moet stoppen.

3. **Tweede gesprek met de gepeste.** Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.

4. **Tweede gesprek met de supportgroep.** Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de supportgroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan.

Soms moet deze cyclus nog een of meerdere keren herhaald worden om er voor te zorgen dat het interactiepatroon blijvend verandert. Deze aanpak is uitgewerkt in een uitgebreid gespreksprotocol.

Indien nodig wordt het stappenplan, zie hoofdstuk 4, ingezet.

5.2. Herstelgesprekken

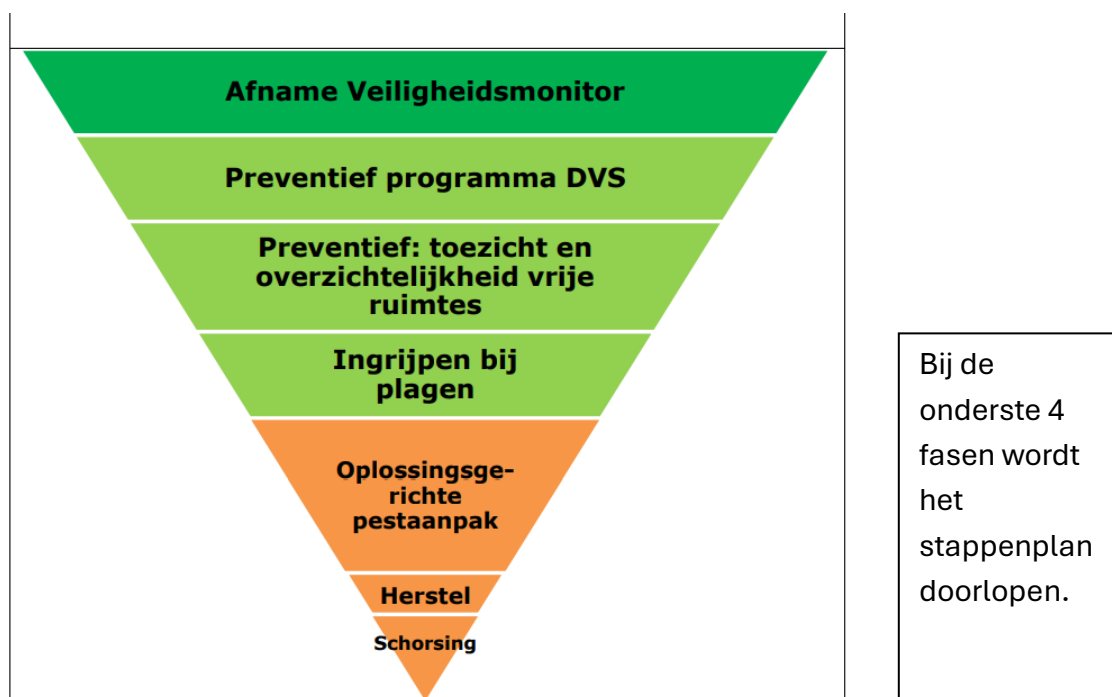
De hiervoor beschreven Oplossingsgerichte pestaanpak is niet altijd mogelijk, of geeft soms geen resultaat: de pester stelt zijn of haar gedrag niet bij. Soms zijn de peestsituaties zo ernstig dat er iets anders moet gebeuren. Of soms wil de gepeste leerling niet meewerken. Soms valt de pester in herhaling en komt de grens van het toelaatbare in de school in het vizier.

Ter bescherming van de gepeste leerling zullen we – als alle pogingen (doorlopen van het stappenplan, externe hulpverlening en een laatste waarschuwing) geen resultaat hebben gehad - moeten overgaan tot schorsing of verwijdering. Een dergelijke noodoplossing is natuurlijk geen oplossing van het probleem. Vaak blijven de leerlingen elkaar ontmoeten in de buurt. Het onopgeloste probleem krijgt dan mogelijk een vervelend vervolg buiten school. Om die reden geven we, voordat de fase van schorsing en/of verwijdering ingaat, aan de betrokkenen een laatste kans om de situatie te herstellen.

We gebruiken hierbij de vorm van herstelgesprekken. De betrokken partijen komen bij elkaar met als doel om de ‘schade’ te herstellen. Het gaat dan niet alleen om herstel van de (materiële of emotionele) schade, maar vooral ook om het herstel van de relatie. Naast de pester en het gepeste kind worden bij voorkeur ook anderen (familieleden, vrienden, andere betrokken) bij het gesprek betrokken. Een voorwaarde voor een dergelijk herstelgesprek is uiteraard dat de pester (en diens ouders) verantwoordelijkheid willen nemen voor het aangedane leed, het aanhoren van het verhaal van het gepeste kind (en diens ouders) over de zware gevolgen van het pesten, en dat zij bereid zijn excuses te maken. De basisvragen die centraal staan bij herstelbijeenkomsten zijn:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment en hoe denk je er nu over?
- Wie is er door het gebeurde beschadigd, benadeeld, en hoe?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedere betrokkene zijn kant van het verhaal kan laten horen?
- Wat is nodig om te herstellen wat er is gebeurd?
- Wat leren we hierover voor de toekomst?

Hieronder vindt u een afbeelding van de fasegewijze aanpak bij pesten:

Bij laatste 4 fases

5.3. Anti-pestcoördinator(en)

Van scholen wordt verwacht dat ze een teamlid belasten met de taak om het beleid ten aanzien van pesten te coördineren, die tevens als aanspreekpunt in het kader van pesten fungeert. Op Obs De VOS is op elke locatie één antipestcoördinator te vinden:

- Marlies van den Ing mvandening@obsdevos.nl
- Renske Bronsveld rbronsveld@obsdevos.nl

Er zijn ook contactpersonen voor als lln. ergens mee zitten. Wie heeft welke verantwoordelijkheden moet verder verduidelijkt worden.

Zij hebben de volgende taken binnen de school:

- Aanspreekpunt voor leerlingen en ouders op het gebied van pesten;
- De belangen van leerlingen en ouders behartigen op dit gebied;
- Leerlingen doorverwijzen naar de leerkrachten die de supportgroepen leiden;
- Samen met de gedragsspecialisten zorgen voor een sociale veilige omgeving waarin pesten wordt tegengegaan;
- Literatuur rondom pesten bijhouden;
- Het team op de hoogte houden van de gang van zaken op school rondom pesten.

6. Internet gebruik

Voordat leerlingen het internet opgaan op school wil obs De VOS bij een aantal zaken stil staan en goede afspraken maken. We hebben deze afspraken voor het internetten op school op papier gezet en noemen dit het protocol internet gebruik. De groepsleerkrachten nemen deze afspraken minimaal in de week na de zomer- en in de week na de kerstvakantie met de groep door.

Wat is een protocol?

Een protocol is een lijst met afspraken die je met iemand maakt. In een protocol staan dus regels waaraan je je moet houden.

6.1. De afspraken

Als je binnen De VOS gebruik wilt maken van internet, dan is het belangrijk dat jij je aan onderstaande afspraken houdt. Zorg dus dat deze afspraken heel goed in je hoofd zitten. Pas dan kun je gaan internetten op een laptop of iPad van school

1. Ik zal nooit mijn persoonlijke informatie doorgeven op internet zonder toestemming van mijn juf of meester. Denk hierbij aan achternaam, adres, telefoonnummer, wachtwoorden, het telefoonnummer van ouders of het adres van school.

2. Bij gebruik van een zoekmachine gebruik ik normale woorden (zoektermen). Ik zoek niet op woorden die te maken hebben met grof woordgebruik, seks en/of geweld. Bij twijfel overleg ik altijd met de meester of juf.

3. Bestanden van internet naar je eigen computer halen heet downloaden. Je mag op school alleen bestanden downloaden met toestemming van de leerkracht.
4. Binnen Teams kan de chatfunctie gebruikt worden wanneer de leerkracht dat aangeeft. Ditzelfde geldt voor het versturen van een email.
5. Ik zal nooit mijn persoonlijke informatie doorgeven op internet zonder toestemming van mijn juf of meester. Denk hierbij aan achternaam, adres, telefoonnummer, wachtwoorden, het telefoonnummer van ouders of het adres van school.
6. Bij gebruik van een zoekmachine gebruik ik normale woorden (zoektermen). Ik zoek niet op woorden die te maken hebben met grof woordgebruik, seks en/of geweld. Bij twijfel overleg ik altijd met de meester of juf.
7. Bestanden van internet naar je eigen computer halen heet downloaden. Je mag op school alleen bestanden downloaden met toestemming van de leerkracht.
8. Binnen Teams kan de chatfunctie gebruikt worden wanneer de leerkracht dat aangeeft. Ditzelfde geldt voor het versturen van een email.

Bij misbruik:

- Leerkracht voert gesprekje met de leerling
- Ouders worden altijd ingelicht
- Bij een eerste keer een week geen pc gebruik. Bij een tweede keer een maand.
- Gebeurt het nogmaals, dan een gesprek met leerkracht, ouder en kind.

6.2. Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich mee brengt, daarvan zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen leren om te gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot digitaal burger. We hebben duidelijke afspraken gemaakt over digitaal pesten en over online communiceren. Vanaf het moment dat mobieltjes een rol gaan spelen in de groep gaat de groepsleerkracht met de groep in gesprek over de manier waarop ze hiermee om kunnen gaan. We zetten direct ook op dit terrein een duidelijke norm neer: 'Zo doen we dat hier op school met sociale media!' Problemen op dit gebied worden direct gebruikt als 'teachable moments', als een gelegenheid om afspraken te maken over het gebruik van sociale media, bijvoorbeeld de groepsapp. Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren leerlingen zelf om incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we onmiddellijk de tijd om hierover met de leerling(en) te praten.

Afhankelijk van wat de betrokken leerling hierin aangeeft en afhankelijk van onze inschatting of dit in de groep besproken kan worden, maken we dit bespreekbaar in de groep. Alleen als de betrokken leerling (eventueel in overleg met zijn of haar ouders) dit zelf wil.

In het kader van de methode 'De Vreedzame school' besteden we vanaf groep 5 geregeld aandacht aan online communiceren.

7. Schorsing en verwijdering

7.1. Schorsing van leerlingen

De directeur-bestuurder kan een leerling voor een periode van ten hoogste 5 schooldagen schorsen. De aanleiding kan gelegen zijn in

- zodanig wangedrag van de leerling waardoor de leerling een ernstige bedreiging vormt van de orde, rust en/of veiligheid op school;
- zodanig wangedrag van de ouder(s) van de leerling waardoor die een ernstige bedreiging vormt/vormen voor de orde, rust en/of veiligheid op school;
- overige omstandigheden die het in het belang van de school dringend noodzakelijk maken dat de leerling tijdelijk niet deelneemt aan de les of niet op school komt.

Schorsing in eerstgenoemde situatie vindt in principe pas plaats na het horen van de leerling, de ouders en de groepsleerkracht(en).

Wanneer sprake is van wangedrag van ouders vindt een gesprek plaats tussen de directeur en betreffende ouders. De adjunct-directeur kan mondeling een waarschuwing geven die vervolgens ook schriftelijk door het bestuur worden meegedeeld.

Indien sprake is van een overschrijding van wettelijke regels, waaronder bedreiging, verbaal en fysiek geweld, e.d. doet de directeur-bestuurder aangifte bij de politie. De directeur kan – in voorkomende situatie – de direct betrokken medewerker(s) verzoeken bij de aangifte aanwezig te zijn voor het afleggen van een getuigenverklaring. Een kopie van de aangifte wordt toegevoegd aan het leerlingendossier.

Een andere maatregel die de directeur-bestuurder kan treffen in samenspraak met de wijkagent, is het opleggen van een school- en pleinverbod voor de duur van maximaal vijf weken. Bij herhaling van het wangedrag kan deze maatregel herhaald worden. In deze situatie wordt de wijkagent ingelicht om, indien noodzakelijk, te handhaven.

In het schorsingsbesluit dienen de redenen en de noodzaak van de schorsing te worden vermeld. Voordat tot schorsing kan worden overgegaan, anders dan in het geval van een acute probleemsituatie, dient er een dossier te zijn opgebouwd, waaruit blijkt dat deze maatregel gerechtvaardigd is.

De adjunct-directeur van de school is verantwoordelijk voor het bijhouden van het dossier, waarin wordt opgenomen welke problemen zijn opgetreden, wat de school eraan gedaan heeft om deze op te lossen en schorsing van de leerling te voorkomen.

In het dossier bevindt zich in ieder geval een afschrift van de schriftelijke waarschuwing van de school aan de ouders van de leerling, waarin de mogelijke schorsing wordt aangekondigd indien het ontoelaatbare gedrag aanhoudt of de problemen zich blijven herhalen. Tevens bewaart de school hierin alle afschriften van de relevante correspondentie.

Stappen bij schorsing:

- Een schriftelijke waarschuwing van de school aan de ouders van de leerling, waarin de mogelijke schorsing wordt aangekondigd indien het ontoelaatbare gedrag aanhoudt of de problemen zich blijven herhalen.
- De adjunct-directeur hoort de leerling, de ouders en de groepsleerkracht(en) en maakt hiervan een verslag.
- De adjunct-directeur vraagt de directeur-bestuurder om toestemming voor de schorsing.
- De directeur-bestuurder deelt het besluit tot schorsing schriftelijk aan de ouders van de leerling mee. Dit besluit wordt aangetekend verzonden.
- In dit besluit worden de redenen voor schorsing vermeld, de tijdsduur en eventuele andere genomen maatregelen.
- De adjunct-directeur draagt er zorg voor, bijvoorbeeld door het opgeven van huiswerk, dat de leerling geen achterstand in de lesstof oploopt.
- De adjunct-directeur draagt er zorg voor, bijvoorbeeld door het opgeven van huiswerk, dat de leerling geen achterstand in de lesstof oploopt.
- De directeur-bestuurder stelt de Inspectie van het Onderwijs (via het internetschooldossier) met opgave van redenen in kennis van een schorsing langer dan één dag.

7.2. Verwijdering van leerlingen (zie ook art. 40 WPO)

Het verwijderingsbeleid van obs De VOS is erop gericht dat de school consistent kan werken aan de kwaliteit van het onderwijs en veiligheid voor alle leerlingen. Dit betekent dat er tot verwijdering van een leerling kan worden overgegaan, indien er sprake is van een zwaarwichtige, voor de orde van de school, het onderwijsproces, de kwaliteit van het onderwijs en gevoelens van veiligheid ontwrichtende omstandigheid, die na pogingen tot verbetering van structurele aard blijkt te zijn.

Verwijdering kan ook plaatsvinden als de school niet aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling kan voldoen. Voorwaarde voor verwijdering is dat een andere school bereid is de leerling in te schrijven.

Gronden voor verwijdering:

- De school kan niet aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling voldoen;
- Ontoelaatbaar gedrag van leerling of de ouders;
- Gedrag in strijd met de grondslag van de school.

Kaders bij verwijdering van leerlingen

De beslissing over te gaan tot verwijdering van leerlingen wordt genomen door de directeur-bestuurder.

Voordat tot verwijdering kan worden overgegaan, anders dan in het geval van een acute probleemsituatie, dient er een dossier te zijn opgebouwd, waaruit blijkt dat deze

maatregel gerechtvaardigd is. De directie van de school is verantwoordelijk voor het opbouwen van het dossier. Hierin wordt opgenomen:

- een omschrijving van het ontoelaatbare gedrag,
- welke maatregelen de school heeft genomen om dit te voorkomen/op te lossen en om eventueel herhaling te voorkomen. Wanneer de aanleiding het wangedrag van de ouders is kan hierbij gedacht worden aan: communicatief vaardig personeel inzetten in de contacten met complexe ouders, bemiddeling (mediation), een afkoelingsperiode in acht nemen waarin geen contact is tussen school en ouders (al dan niet met een tijdelijk school-/en pleinverbod).

In het dossier bevindt zich ook een afschrift van de schriftelijke waarschuwing van de school, bekrachtigd door de directeur-bestuurder aan de ouders van de leerling. Tevens bewaart de school hierin alle afschriften van de relevante correspondentie.

Bij een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte beslist het samenwerkingsverband of een leerling toelaatbaar is tot het S(B)O. De school dient hiervoor een aanvraag in te dienen bij het samenwerkingsverband. De school moet dan eerst de ondersteuningsbehoefte van de leerling goed in kaart hebben gebracht, en onderzocht hebben of zij zelf aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling kan voldoen. Het schoolondersteuningsprofiel is hierbij leidend.

Stappen in de procedure tot verwijdering:

- De adjunct-directeur overlegt met de directeur-bestuurder over de noodzaak tot verwijdering. Het leerlingendossier (inclusief gespreksverslagen met de ouders en de aanwezigheid van een schriftelijke waarschuwing door directeur-bestuurder) is de basis van het gesprek en de stappen die zijn ondernomen om een passende plek te vinden voor deze leerling.
- De directeur-bestuurder hoort (de adjunct-directeur), de betrokken groepsleerkracht en de ouders van de leerling.
- De directeur-bestuurder meldt schriftelijk het voornemen tot verwijdering met opgaaf van redenen en noodzaak aan de ouders, de onderwijsinspectie en de leerplichtambtenaar.
- De directeur-bestuurder meldt de voorgenomen verwijdering per mail aan de aan de school verbonden adviseur van het samenwerkingsverband en gaat in overleg met ouders en het samenwerkingsverband op zoek naar een passende plek voor deze leerling.
- De directeur-bestuurder neemt het besluit tot verwijdering als een andere school bereid is de leerling toe te laten. Onder andere school kan ook verstaan worden een school voor speciaal basisonderwijs of een instelling voor speciaal onderwijs.
- De ouders worden hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld. Dit besluit wordt aangetekend verzonden. In het schrijven wordt gewezen op de mogelijkheid binnen zes weken na dagtekening, bezwaar tegen de beslissing aan te tekenen bij de directeur-bestuurder. Indien de ouders een bezwaar indienen, hoort het de directeur-bestuurder hen. De directeur-bestuurder beslist binnen vier weken na ontvangst van het bezwaarschrift op het bezwaar en deelt de beslissing met motivering mee aan de ouders.

- De ouders worden gewezen op de mogelijkheid tot het aantekenen van beroep tegen de beslissing. Ouders kunnen er ook voor kiezen om een geschil aanhangig te maken bij de Geschillencommissie Passend Onderwijs.
- Bij plaatsing op een andere school wordt het onderwijskundig rapport van de betreffende leerling overhandigd aan de directeur van de ontvangende school. Ouders ontvangen een afschrift van het onderwijskundig rapport. Ouders hoeven een onderwijskundig rapport niet goed te keuren of te ondertekenen. Zij hebben wel inzagerecht en het recht om informatie toe te voegen. De school wijst ouders op deze mogelijkheid.

Wet- en regelgeving

Artikel 40 WPO.

10. Voordat wordt besloten tot verwijdering hoort het bevoegd gezag de betrokken groepsleraar. Definitieve verwijdering van een leerling vindt niet plaats dan nadat het bevoegd gezag ervoor heeft zorg gedragen dat een andere school bereid is de leerling toe te laten. Onder andere school kan ook worden verstaan een school voor speciaal onderwijs, een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs of een instelling voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs.

11. Indien tegen het besluit, bedoeld in het eerste lid, van het bevoegd gezag van een openbare school bezwaar is gemaakt, besluit het bevoegd gezag in afwijking van artikel 7:10 van de Algemene wet bestuursrecht binnen 4 weken gerekend vanaf de dag na die waarop de termijn voor het indienen van het bezwaarschrift is verstreken.

Artikel 40 c WPO.

1. Het bevoegd gezag kan met opgave van redenen een leerling voor een periode van ten hoogste één week schorsen.

2. Het besluit tot schorsing wordt schriftelijk aan de ouders bekendgemaakt.

3. Het bevoegd gezag stelt de inspectie van een schorsing van een periode langer dan één dag schriftelijk en met opgave van redenen in kennis.

Er zijn verschillende rollen binnen het protocol sociale veiligheid. Hieronder geven we aan wie wat doet binnen deze verschillende rollen.

- Anti-pest coördinator **nog nader toelichten**
- Contactpersoon **nog nader toelichten**
- Vertrouwenspersoon **nog nader toelichten**